

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII Ч. 76. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 3-го квітня 1939.

No. 76. Jersey City, N. J., Monday, April 3, 1939.

VOL XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОДІЇ В ЄВРОПІ НАГЛЯТЬ ПРЕЗИДЕНТА

ВОРМ СПРІНГС (Джорджія). — Президент Рузвельт, який виїхав на відпочинок до Джорджії, перед газетярми заявив, що він пильно слідкує за подіями в Європі і стоїть з американськими амбасадорами в європейських краях у постійному телефонному зв'язку. Положення в Європі дуже напружене, говорив Президент. Правдоподібно йому прийдеться перервати свої вакації і чимскорше вертати до столиці. У Вашингтоні президент буде старатись передісвіс, щоб конгрес змінив неправолюбний акт, даючи президентові більше прав в справах виповідження війни, чи активної допомоги котрийсь із воюючих сторін. Президент говорив, що Гітлер захоплюючи Чехію і Словаччину дав доказ, що йому ходить не лиш про збирання чисто німецьких народів, але також про домінацію над Європою, чи навіть світом.

ФАРЛІ ДУМАЄ КАНДИДУВАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Приятелі Фарло, головного федерального поштмайстра, не дуже задоволені з того, що деякі демократичні кола ставлять кандидатуру Джана Гарнера на президента на перше місце, а його тільки як заступника. Фарлі хоче сам кандидувати, а його приятелі заперечують, що він дістане велику кількість голосів, тому що він молодший від Гарнера, а також безастережний прихильник політики нового розділу.

Із заходів приятелів Гарнера та Фарло виходить, що президент Рузвельт таки рішився більше не кандидувати, тому дав тиху згоду своїм приятелям, щоб вони заздатеїд убігались за кандидатури.

ПОСАДНИК ЛЯ ГВАРДІЯ „ЗРІВНОВАЖИВ” БУДЖЕТ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія не любить незрівноваженого бюджету. Бо переконали, що на далеку мету витрачувати більше, ніж чоловік заробляє, не добра політика. Тому, коли йому предложили проект бюджету міста на черговий фінансовий рік, він пообіцяв деякі позиції так, що відразу зрівноважив бюджет. Цілий бюджет міста Нью Йорку виносить тепер 593 мільйони доларів.

РУДИЧА УСУВАЮТЬ З АДВОКАТСТВА.

НЮ ЙОРК. — Бувшого суддю Рудича, якого усунуто з судівства за хабарництва, тепер адвокатська палата хоче усунути й з адвокатства. Голова адвокатської палати в Брукліні, Арчер, попросив від спеціального прокуратора Ейміна тих документів, на основі яких усунуто Рудича з судівства.

ПРИСЯЖНІ СУДДІ БЕРУТЬ ВІДТИСКИ ПАЛЬЦІВ.

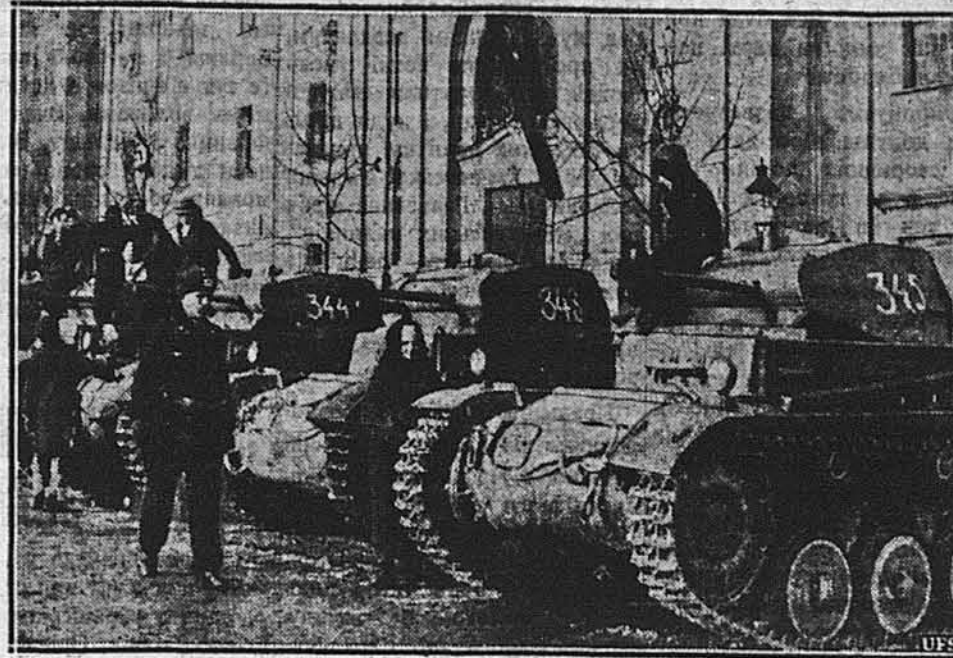
НЮ ЙОРК. — Присяжні судді, які мали судити одну розправу на прохання засідуючого судді добровільно згодились зробити відтиски своїх пальців і ті відтиски відіслати до слідчого бюро в Вашингтоні. Суді хочуть запровадити цю моду всюди, щоб в той спосіб знеохотити деяких кримінальних типів від присяжного судівництва. Бо недавно були розкриті такі випадки, що злочинці діставались на лаву присяжних суддів і звідтам „судили” та увільняли інших злочинців. По відтисках пальців можна в Вашингтоні пізнати, чи хто має за собою кримінальний рекорд, чи ні.

ПОЛІТИЧНА АФЕРА В АРГЕНТИНІ.

БУЙНОС АЙРЕС (Аргентина). — Аргентинський уряд зарядив гостре слідство в справі одного документа, на основі якого виходило, що нацистична Німеччина хоче захопити аргентинську провінцію Патагонію. Та провінція є великості цілої Німеччини, а має мешканців всего 77.000. Супроти цього німці твердять, що моральне право вимагає, щоб цей край віддати так перенаселеному народові, яким є Німеччина. Аргентинський уряд дотепер досить прихильно ставився до Німеччини. Тому цей документ викликав таке велике враження. Уряд не виключає можливості, що згаданий документ не є автентичний, тільки провокація, розчислена на те, щоб полсувати добре відношення до Німеччини.

ПОМІЧ МАЛИМ БИЗНЕСМЕНАМ.

ВАШИНГТОН. — Секретар торгівлі Гопкінс удався до президента, щоб з ним передискутувати свій новий план відносно фінансових позичок малим бізнесам. Гопкінс є того переконання, що малим підприємцям треба давати позички на поправу їх підприємств і то не конче такі позички, які знаходились якусь цілковито певну гварантію звороту.

ДІТИ ДІТЬМИ

Діти все цікаві. Чеські діти в Празі влізали на німецькі повзи, що недавно заняли чеську столицю, та заглядають до їх середини. Навіть якась старуха собі зацікавилася панцирними автами й машинними крісами.

АРЕШТУВАННЯ РЕВІЗОРА РСУК.

В Голині (Калушчина) поліційні органи арештували 28-м. ревізора РСУК п. Омеляна Павлюка. Причина арештування, яке відбулось у кооперативі, де п. О. Павлюк перевозив перевірку книг, невідомо.

СУД НАД КОМУНІСТАМИ.

Перед карним трибуналом у Львові станули в середу Сахер Бер Кернер, Регіна Ляоренц, Мальвіна Розенблат, Ернестина Бірнбаум, Плягер, Драйзін, Шенфельд і Гольовнер, обвинувачені за державну зраду з 97-статті. Обвинувачені як члени „Комуністичного Союзу Молоді Західної України” вели агітацію серед робітників, членів професійних організацій у комуністичному дусі. Поліція знайшла в них усіх при трусах багато брошур і писем комуністичного змісту.

САМОВБИВСТВО СТАРШИННИ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ.

На вулиці Кіліньського у Стрию знайшли Івана Дзюбу, б. старшину армії УНР, у непритомному стані і віддали його до місцевого шпиталю. Дзюба намагався відібрати собі життя, напившись якоїсь трійливатої течі.

ЗАБОРОНЕНА АНКЕТА.

Пишуть нам: З огляду на прилюдний спокій жидичаєське староство заборонило анкету у справі дрібної ошадності, що її скликав був на 27. П. „Український Банк” у Журавні. Такий самий мотив ляг в основу інших заборон українських громадянських сходів у тутешньому повіті.

БУДУЮТЬ КОСТЕЛ.

Фірма „Годуля” в Майдані, пов. Дрогобич, буде костел коштум 200.000 зл.

ГИНУТЬ ВІД ОБСУНЕННЯ СНІГІВ.

Париж. — У Піринейх трапилось кілька великих обсіпів снігів. У них згинули 28 осіб. Жертвами падали звичайно робітники, що працювали в горах.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА ТЕМО-Ю НАРАД СОЮЗУ СХІДНО-ГАЛИЦЬКИХ ДІДІЧІВ.

28. лютого відбулись у Львові загальні збори Союзу східно-галицьких дідичів, на якому займались основною українською справою. Реферували: Віктор Чарковський, Голєвський, д-р Кшечупович та Франц Розвадовський. Після того відбулась дискусія.

КАРИ НА СВЯЩЕНИКІВ.

Стрийський та журавенський суд майже кожного тижня за судують греко-католицьких священників. На днях покарали в Журавні о. декана Музичку з Чертежа за проповідь про Карпатську Україну в церкві карою 10-місячного безоглядного арешту та гривною 250 злотих. За подібну справу судили рівнож о. Таруляка зі Сулятич та цю справу передали до Стрия. Стрийський окружний суд засудив о. Василія Лавриша з Монастирця і Миколу Зіняка з Новошина по 5 зл. карі за образи „Думи мої”. О. Любомира Головецького з Журавна засудили на 6 місяців за „заміну польських назвищ на українські”.

КРАЙ БЕЗ СТАРИХ ДІВЧАТ.

Сіам є тим щасливим краєм, де число старих дівчат мінімальне. Кожна дівчина, яка до 30 року не знайде там чоловіка — сама або коли її не виберуть — має право звернутись до держави, щоб вона знайшла їй подругу. Держава така щаслива, що охочих до подружжя має вдовіль. Це — карані за різні переступства, але більшість із них не злочинці. Кожний чоловік, що порушує закони, попадає на державну лаву тих, яких силоміць оженять. У Сіамі мають дуже песимістичний погляд на подружжя, коли за кару мужичин женять. Ясно, що за малі промахи нікого не женять силоміць і мужичина має право вибрати собі жінку сам. Злочинці дістають від держави старі жінки, погані та недобрі. Законодавство має голвно на увазі, щоб не дати вигинути своїй расі. Сіамці вірять теж у те, що перевірляти на практиці, а саме, що жінки можуть направити найгірших.

„НАРОДНИЙ ДІМ” В УРМАНІ ЗГОРІВ.

В Урмані пов. Бережани згорів 28. м. м. будинок „Народного Дому”. Пожежа вибухла внаслідок підпалу „невідомого” справника.

ЗАСУД СВЯЩЕНИКА.

Польська преса пише, що в Золочеві присудом окружного суду покарано гр.-кат. адміністратора у Тростянці Великих, пов. Зборів, о. Станіслава Графа 3-місячною безвідкритою в'язницею і гривною 100 зл. за „оклеветання управителя школи у Гнідаві Станіслава Бару за вчинки, незгідні з виконанням службових обов'язків”.

КАРА ЗА МЕТРИКИ.

В окружнім суді у Станіславі закінчився процес проти о. крилошанина Івана Лятишевського, пароха в Ланчині та проти о. Андрія Лякусти, пароха в Красній, повіт Надвірня, яких обвинувачено в українщенні польських назв при вписанні до метричних книжок та у видаху осіб, що вони їх предкладали владі. Суд признав вину обох священників і засудив їх на карі по 6 місяців в'язниці, умовно завішеної.

ПЕС — ПОЛІТИЧНИЙ УТИКАЧ.

Франція залита еспанськими втікачами. Багато з них не може втікаючи на чужину розстатися зі своїми улюбленими домашніми тваринами. Одна старенька пара з Барселони взяла зі собою курку та півня, інший утікач віз собаку, яку 370 його товаришів недолі проголосили своїм „добрим духом”. Коли французька влада відобрала їм собаку, лякаючись випадків з дітьми чи сказом, собака посаджена у клітку відмовлялась від їжі і булаб здохла з голоду, якби не були її звільнили. Собака заслужила на ласку, бо вона беручи участь у війні, віднаходила ранених на полях битви, серед гранат і скорострілів. Вона спасла більш як 1.000 людей. Їй дозволили вернутись у табір для втікачів, де привтали її з тріумфом.

ЗГИНУЛИ ЛИЦАРСЬКОЮ СМЕРТЮ

Львів. — „Діло” подає на підставі звідомлень У.П.С. з Відня таке:

Між тими, що згинули трагічною смертю в останніх днях у Карпатській Україні, є шеф президії уряду Карпатської України радник Кочерган і начальник Калиняк. Між тими, що їх розстріляли мадяри є д-р Россоха, відомий молодий політичний діяч і секретар першого союму Карпатської України; відомий поет і письменник Василь Гренджа Донський, редактор часопису „Нова Свобода” і голова „Просвіти” з Рахова Улинець. Генеральний секретар Українського Національного Об'єднання А. Ворон є ранений і перебуває у в'язниці. Диригент державного театру „Нова Сцена” збожеволів у в'язниці. Заступник предсідника союму і голова УНО, дир. Федір Ревай пропав без сліду. В Солотвинських Долах мадяри простріляли багато українців. Мадярська преса стверджує, що по дорогах лежать трупи і ранені члени Української Народньої Оборони.

О. ВОЛОШИН МАЄ БУТИ В ЛОНДОНІ.

Львів. — „Діло” подає за агенцією Аваса, що президент Карпатської України о. д-р Августин Волошин виїхав з Білгороду до Лондону, де відбуде наради. Було це 20. березня.

ПОВОДЯТЬСЯ ЛЮДЯНО В — РУМУНІЇ.

Львів. — „Українські Вісти” подають через свого кореспондента з Букарешту, що доля української делегації, що виїхала до Будапешту нікому невідома. З Карпатської України вивтікало багато до Румунії. Тих утікачів перевозять до чотирьох місцевостей у Семігороді, а саме до Бистриці, Нешацу, Деж і Керле. З утікачами поводяться румунські власті людяно. Це неправда, що румуни замкнули перед утікачами границю, або що їх передають у руки мадярів. Не пускають тільки жидів. Характеристичне, що румунська преса не містить ніяких негативних вісток про Карпатську Україну.

ЯК НА БУКОВИНІ?

На Буковині останні події відбулися сильним відгомном. Спочатку було пригноблення. Тепер його місце займає гордість з приналежності до народу, який так по героїськи вміє боронити свого краю. І румуни не мають слів подиву для постави Карпатської України.

„ВИЩА КУЛЬТУРА”.

БЕРЕЖАНІ (Галичина). — З листа до „Свободи”: „У Бережанах вибили поляки всі вікна (76 шиб) в парохіальнім домі, де живе парох о. Евзебій Бачинський, відомий народний діяч. Шибів вибивали камінними плитами з хідники. Тому побивалися і віконні рами. Потім внесли до пароха велику деревляну паку, помальовану на чорно і сказали так: „Проше покропіть, то здехла Україна!” Потім ту паку забрали і занесли до української церкви в ринку”.

КРОВАВИЙ ТЕРОР.

Львів. — Бережанщина ще далі обнята кровавим польським терором. Від неї зачався останній польський пацифікаційний похід у зв'язку з симпатіями, які наш нарід виявляв для Карпатської України.

БОРОНИТИМУТЬ ПОЛЬШУ.

ЛОНДОН. — Зайшла подія, яка готова започаткувати нову англійську політику супроти Німеччини, а то й Європи. Англія заявила, що боронитиме Польщу всіми засобами, як вона буде нападена. Навіть у випадку, якби Німеччина хотіла силою забрати Данціг. Кажуть, що таку саму обіцянку дасть вона і Румунії, а навіть і Югославії. Все це звернене очевидно проти Німеччини. Франція зобов'язалась дати таку саму допомогу. Як Німеччина уступить, то Лондон готов стати центром і диктатором Європи.

ПОЛЬЩА РАДІЄ.

ВАРШАВА. — Польща аж захопить з радости, що дістала від Англії й Франції приречення оборони її територіальної ненарушимості. В Польщі певні, що тут тепер не буде для Англії ніякого викруту. Вона буде мусіти боронити Польщу без усяких застережень.

СОВЕТИ НЕДОВІРЧИВІ.

МОСКВА. — Совети раді з протигітлерівського блоку, але не є задоволені, що їх не втягають до нього формально. Це головне через Польщу, яка не хоче бути в дуже тісній спілці з Советами. Польща каже, що вона не може дозволити на те, щоб на її землях могли бути советські чи німецькі війська. Це надто небезпечно для неї.

ЗАКІНЧЕНО ТОРГ УКРАЇНСЬКОЮ ЗЕМЛЕЮ.

БУДАПЕШТ. — Мадярщина забрала долину ріки Уж і має у своїх руках нове залізничне подолання з Польщею. За те відступила Словаччині два села.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Платити за три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в п'ятницю (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖАХЛИВА ПЯТНИЦЯ

Минула п'ятниця це останній день того місяця, що нагадає нам повсякчасно мученичу смерть нашого Генія, що то вказав своєю творчістю і своїм мучеництвом, куди і як нам іти, щоб дійти до вільної України.

Ось та п'ятниця принесла нам пошту з Європи, а з нею і мною картини з чужинської європейської преси, що представляють, як Карпатська Січ боронила Рідну Землю перед мадярською окупацією.

Шевченко, коли промовляв до українських почувань, нагадував нам, як наші предки вміли боротися, слави добувати, а також, і серед найстрашніших мук, гинути за Україну. Його слово, як знаємо, потягнуло вже за собою величезні жертви, зложені на вівтарі Батьківщини. А тепер до тих жертв долучилися ще й ті героїські сини нашої Нації, що вже загинули, чи далі гинуть в Карпатській Україні. А як вони гинуть і в яких обставинах, можна пізнати також і з вище згаданих картин. Многі з них уже появились і в американській пресі. І то того самого дня, себто цієї самої п'ятниці, коли ми одержали часопис з Європи. Значить, що не тільки в Європі, але й тут в Америці мільйони людей мають нагоду відшукати в трагедії українського народу, коли оглядають як ведуть Стрільця на розстріл за те, що, як пишуть чужинські газети, боронив вірно свого рідного краю — Карпатської України. Побачуть ті люди на картинах мадяра, що витирає кров з багнети, замоченого в українській крові, в крові героїських борців за волю. Побачуть там і стареньку матір, що зложила руки як до молитви і благає мадярських дикунів пощади для свого сина, що певно уже також між неживими.

Та сама п'ятниця принесла нам з почти і українські часописи зі Львова, що переповнені трагічними відомостями про смерть і розстріли багатьох наших передових людей в Карпатській Україні. А листи з краю, що надійшли, доповнили газети відомостями про новий пацифікаційний похід проти українського народу в Галичині.

У тій трагедії була одна потішаюча вістка. В листі зі Львова пишуть нам так: „Ми приготувані на найгірше. Може дійти до цього, що ціле українське життя обмежиться тільки до родини і церкви, хоч навіть і в церкві буде воно дуже обмежене. Та те, що ми тепер пережили, слухаючи буквально ціліснісні ночі, до самого рана, радя з Хусту, Відня, Будапешту, Братислави чи Праги, вправді хвилево вивело нас усіх з рівноваги, заляло слізьми, але тепер так скріпило у завзяттю, що тільки смерть, і ніщо інше, а тільки смерть, може нас спинити у нашому шляху...”

Жахлива була та п'ятниця, що нам те усе принесла. Та чи попадати в розпуку? Ні! Нам треба, затиснувши зуби з болю, вдєсятеро збільшити нашу працю для Рідного Краю. І тим самотнім пошанувати пам'ять погиблих і розстріляних.

КІНЕЦЬ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

(Надіслане з Праги).

Події в середній Європі йдуть таким блискавичним темпом, що навіть очевидці цих змін важко за ними слідкувати. Чехо-Словацька республіка від дня 14. березня перестала існувати. У вівторок, 14. березня, словацький сойм проголосив незалежність словацької держави, а в середу, 15. березня, німецьке військо окупувало Чехію. 14. березня мадярське військо повело наступ на Карпатську Україну.

Що сталося? Яка була причина цих змін на карті центральної Європи?

Попробуємо позв'язувати нитки до купи, щоб дати об'раз історичних подій. Тоді можна буде говорити і про вину тих чи інших груп та осіб за те, що сталося.

Коли оглянутися на події осені 1938 року, то на перший план виходять такі основні факти: рішення конференції великодержав у Мінхені 1. жовтня і постанови арбітрів — міністрів Ріббентропа і Чіана в Відні. Цим були вирішені питання чехо-словацької республіки. Від Чехії відійшли землі, заселені переважно німцями. Словацьчина та Карпатська Україна втратили територію, переважно заселені мадярами. Чехи, словаки і українці, як і раніше, перенесли наслідки постанов цих конференцій.

Для словаків та українців в книзі історії відкрилася нова сторінка: вони почали будувати свої автономні держави. Між федеративного державою чехів, словаків та українців та її сусідами почали творитися нормальні відносини. Здавалося, що нова Чехо-Словацьчина, позбавлена турбот воєнно-дипломатичних, буде надалі розвиватися в мирі до щасливої будучини. На жаль, це так тільки здавалося. Бо були між самими чехами такі настрої, котрі фатально вели чеську державу до ліквідації. Не будучи тут входить в подробиці „високої політики”. З висот політики зійдемо в буденне життя, в настрої маси чеського суспільства, в психологію цього народу, що виробилася протягом останніх 20 років. А тих 20 літ самостійного життя правила в державі чехо-словацькій чеська нація. Німці, словаки, мадяри, українці, поляки були громадянами „другого сорту”. Уряди, школи, старшинські посади в війську, стипендії, концесії — все це було доступне в першу чергу чехам, в малій мірі словакам, але не іншим так званим меншинам. За 20 років чехи напродували велику силу бюрократії: урядників, старшин війська, поліціантів, учителів і

ін. Майже кожний десятий чех був державним службовцем. Якщо взяти на увагу ще й родини чеських урядовців, то число осіб, що жили з „державного жолоба”, складало дуже велику частину цілого чеського народу. Зрозуміла річ, що зменшення своєї території чеська нація відчувала найбільше. З областей судетських та з Словацьчини пошукали десятки тисяч чеських державних службовців додому. Празька влада опинилася перед дуже важким завданням, як прогнати сотні тисяч людей, що втратили вигідні державні посади, і куди політичних, яких мали ще прислати уряди Карпатської України і Словацьчини. Галаслива юрба цих „міністерських радників”, „надкомісарів” та офіціалів вимагала для себе „місця під сонцем”, оббивала пороги празьких міністрів, писала, нарікала, протестувала.

Празький уряд був безпорадний. Провідні політичні чинники в Празі не зрозуміли ліховісного значіння Мінхена і Відня: їм здавалося, що бора минула, а тому можна вернутися до старих метод політики. Всім чехам, без винятку, не подобалося, що Словацьчина буде своєю автономною державою, бо бачили в тім загрозу, що й решта чеських урядовців буде з Братислави прислана в Празі „до диспозиції”. Теж і автономні стремління карпатських українців були сіллю в оці для чехів, бо вони звикли тільки командувати нашим народом. Ось з того виникла ідея — післати туди бравого генерала, щоб у Карпатській Україні завів „порядок” (порядок). Була зроблена спроба „воскресити старе москвофільство” проти відродженого українського руху. Немилою несподіванкою для чехів була блискачка перемоги Українського Національного Об'єднання на виборах до карпатсько-українського союму 12. лютого 1939 року. Проте в Празі не відмовилися від свого наміру — обмежити, а то й зовсім знехтувати права українського народу. Прага не хотіла скликати українського союму. Декретом празького уряду усунуто найенергійнішого українського діяча міністра Ревая і віддано Карпатську Україну на ласку і неласку генерала Прхали.

І цей, не зважаючи на протести українців, почав з Хусту „урядувати”.

Чеська бюрократія заворушилася: коли отсе вдалося посадити свого родока в Хусті, в Карпатській Україні, то чом не спробувати „завести поря-

док” у Братиславі, між словами? Задумано — зроблено. Уряд д-ра Тиса усунуто військовою силою. На Словацьчину кинено кілька дивізій чеського війська. Чеське радіо так і заявило, що, мовляв, зміна осіб на „Підкарпатській Русі” (слово „Україна” чехам далі неприйнятне!) внесла спокій між людьми, і що те саме треба зробити і на Словацьчині...

Нам, що бачимо ці події зблизка, здавалося, що всі ці свої протиконституційні діла Прага чинить з благословення Німеччини. Але це, було не так. Чеські політичні чинники почали показувати силу супроти „меншин” не за згодою Берліна, а на свою руку. Проте тут є зв'язок з деякими чужими впливами. Вказують на Францію і Польщу. З Франції чехи дістали слово надії, що, мовляв, обставини можуть змінитися і що чехам треба держатися супроти Німеччини вільніше.

Польська дипломатія, завжди двоєдушна, теж піддержу-

вала цю ілюзію в чеських політичних кругах, обіцяючи утворити разом з Францією „протинімецьку коаліцію”. З Варшави радили чехам, щоб для добросусідських відносин з Польщею Прага мусить ліквідувати „українське отищення” за Карпатами. Ходили чутки також про зближення чехів до СССР...

Ось так Прага „вскочила” в цю нову політичну гру. Дня 12. березня, і перед тим, виникли суттєві між чехами і німцями в чеських землях. Празька влада про це мовчала. Але Німеччина не хотіла чекати далі. Ще 30. січня німецький канцлер Гітлер казав, що він сподівається, що Чехо-Словацьчина забуде минуле і виявить добру волю до співпраці з Німеччиною. Колиж у Німеччині побачили, що в настроях чехів супроти Німеччини нічого не змінилося, тоді рішено не ждати. Берлін піддержав відділення Словацьчини, а Чехію окупувало німецьке військо.

В. Г.

„НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАС НА ЗЕЛЕНОМУ КЛИНІ 75 ВІДС.”

Ці слова вписав у мою пам'ятку книжечку при кінці 1920. р. один з українських далекосхідних діячів. Прізвища його не подаю, бо він живе сьогодні у Владивостоці в обставинах більшовицького режиму, щасливо оминувши сумної долі багатьох тамтешніх українських діячів із років пореволюційного національного зриву. Та ці слова не раз вкладали мені в руки, щоб пригадати нашому громадянству українських поселенців над Амуром, Уссурую і Тихим Океаном, серед яких довелося мені повертати два роки жити і працювати.

Таких, як я, галицьких українців, було більше. Були і старші віком і такі, що перебуваючи значно довше серед українських земляків на Далекому Сході, мають неабиякі заслуги в будженні національної свідомості тамтешніх наших земляків та в їх організації. Правда — з них вернулись тільки одиниці. Дехто, як б. член Далекосхідного Секретаріату (секретар освіти) і б. редактор владивостоцького щоденника „Шире Слово” Іван Галзман, перебувають досі — як зачуваю — в дуже невідомих, просто трагічних умовах на Далекому Сході під більшовиками. Інші, як Петро Марчишин, передістали своєчасно на територію Манджурії і працюють сьогодні в Харбіні (Марчишин вибраний 29. січня ч. р. заступником голови Української Національної Кольонії). Ще інші з галицьких українців, колиш-

ніх заслужених діячів серед наших поселенців на Зеленому Клині, щойно недавно відістали зпід більшовицького режиму, як ось Василь Кі-йович, що тепер живе у Варшаві.

Роля галицьких українців, тих, що колись перебували як полонені на безмежних просторах Сибіру, в розбудженні національної свідомості серед тамтешніх, здебільша зрусифікованих, українців досі ще чекає свого „навітнення”. Та безліч „Українських Громад” і „Просвіт”, що мов гриби по дощі виростили, починаючи від 1917. р., особливо здвигли сибірського залізничного шляху — в неабиякій мірі є заслугою галицьких українців.

Та це справа окрема, яка теж може згодом прийти на чергу і знайде свого історика чи своїх мемуаристів. Тепер актуальніша справа Зеленого Клину. Політичні події, які розгортаються на наших очах, зокрема зв'язок осі Рим—Берлін з акцією Японії на Далекому Сході та проти більшовицького наставлення цих трьох великодержав створюють не тільки пригожо атмосферу для оборони наших поселенців на Зеленому Клині від більшовицького насильства, але просто накладають це як обов'язок, особливо обов'язок тих, що знають Зелений Клин з автоспі.

Загальні збори української національної колонії в Харбіні 29. січня цього року прийняли між іншим ось-таку ре-

зольцію:

„Загальні збори, як речник волі і національного хотіння 800-тисячного українського населення Зеленого Клину над Тихим Океаном, як збір синів великої нації, апелюють до цілого світу, в першу чергу до Ніппону і Манджу-Ді-Го, мати зрозуміння для визвольної боротьби українського народу за свою самостійну Державу в Європі та для боротьби за визволення Зеленого Клину, якого українське населення перебуває під тяжкою окупацією і кривиться в боротьбі проти більшовизму та комунізму.”

Цю справу повинна перебрати теж українська пропаганда в різних центрах Європи, особливо в тих державах, які зацікавлені у протибільшовицькій акції.

На тих галицьких українцях, які своїм колишнім побутом і працею на Зеленому Клині зв'язані з цією далекою нашою кольонією та користуються колись її гостинністю, зятьгалили супроти неї моральний довг, тяжить обов'язок бодай нашому громадянству пригадати ці далекі, але рідні сторони, і нашої пропаганди за кордоном дати матеріал, яким вона могла б користуватися, об'ороняючи наші слушні права над берегами Тихого Океану.

Тому вважаю необхідним, щоб усі, які перебували на Зеленому Клині, списали те, що це тямлять зі свого побуту, зі своєї праці і поміччєнь. Матеріали (спогади, документи, знімки тощо) прохачу надіслати на мою адресу до „Діла”. Якщо не буде можливо видати їх окремою книжкою, то віддам їх „Червоній Калині” для окремого числа „Літопису”, присвяченого українській справі на Далекому Сході.

Цей заклик чи пак прохання відноситься теж до осіб поза державними межами Польщі, зокрема п. п. Петра Марчишина, Павла Яхна й інших у Харбіні, що брали участь у національній праці серед українських поселенців та території Зеленого Клину.

Можливо, що відсоток українців між Амуром і Тихим Океаном сьогодні через відому військову колонізацію, переселену в останніх роках більшовиками (дещо обнизила). Та це не зменшує конечности обстоювати політичні і національні права українського населення на Далекому Сході, тих поселенців-хліборобів, що колись, ідучи туди місяцями, заки дісталися через тайги і бездоріжжя на своє місце, перші промощували шлях цивілізації та своїм потом створили те багатство, з якого пізніше їх так безсердечно ограбили, проскрибуючи навіть їх рідну мову, як контрреволюцію і буржуазну забавку. — („Діло”). Вол. Несторович.

(Далі буде).

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР, КОЛИ Е ДОБРИЙ ВИБІР.

- ЖЕЛЯТИНОВІ, реалістичні 5ц.
- КНИЖКОВІ з віршами 5ц.
- УКРАЇНСЬКІ картки з гарними кольоровими зображеннями, без відображення позолотування. Надруковано на всякій святі, можуть бути вислані як великокодні картки, спеціально до американців, щоб представити наші збори 5ц.
- Щойно одержано з краю нові, прекрасні КАРТКИ, УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ, зі сценами з українських великокодних зображень 5ц.

При замовленні просимо точно написати, котрий рід карток Вам впадає. Карток на кредит або на с. о. д., не видається.

Замовляти в книгарні „Свобода”:
„СВОБОДА”,
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(44)

— Що я за один і по що прийхав, цього не скажу ні тобі ні виширю, а тільки самому ханові. Розходиться о здоров'я вашого великого володаря. Коли ти мене не вишлеш, то я до хана, то будеш зрадником. Сейчас давай мені нового коня і проводиря, щоб завів мене туди, де знаходиться тепер ваш хан. Коли не віриш, боїшся мене безоружного, то вели мене закувати; мені це байдуже, бо я потребу багатства з ханом. Я тоби ще раз повторю, скоро мене сейчас не пустиш до хана, то эле на тім виїдеши.

Атталік велів дати Кудеярові нового коня і вирядив десять людей, щоб проводили. Треба було переїхати п'ятдесят верст; на другий

день рано Кудеяр прибув до місця, де перебував хан. На березі Альми розложено багато шатер; один пестріший від другого, нерівної високості, але найвищий, найпростіший і найякісніший було шатро Девлет-Гірея; ціле його шатро було з шовкової тканини, а на нім ханське знамя з виображенням місяця.

За шатрами вельмож розложилися вулицями полотняні шатра всіляких купців, продаючих товари, а передовсім харч. Куди хан іде з своїм двором, туди за ним ідуть купці, являється місто, торговель, гучно; відтак з відіздом хана цесарє і появляється на інших місцях, і так на кримським півострові являються та цесарюють міста з шатер, доки

вікні ханові не забачуться вертати до Бакчисарая, або пійти з своїми ордами чи то на морскілі чи на ляхів.

День перед тим забавлявся хан ловами; вечером по ловах гостився з вельможами, а ніч проводив з одною з своїх жінок.

Ще хан відпочивав і спить, а Кудеяр напівно домагається, щоб його пустили до хана. Капуджі-баші, сторож дверей ханського шатра, говорить йому: „не можна будити хана”, — а Кудеяр опирається при своїм: — коли не збудете, хан розгнівається; справа дуже важна!

Капуджі-баші повідомив про це євнуха; євнух здвигнув плечима, розмахнувши руками і допитливо глядів на Кудеяра, а Кудеяр все своє:

— Сейчас збудить хана, справа важна!

Ханське шатро ділилося на три кімнати. Перша кімната простора ідальня, де хан пирує; друга — для наради, де хан радить з мурзами над справами; третя — спальня.

Євнух ввійшов до спальні збудив хана і відповів йому красавицю заднім входом до гаремного шатра, що стояло поруч з ханським. Хан об-

мився рожаною водою, обувся в вишивані перлами черевички, надягнув халат, приперезав шаболом, накрив голову баранячою шапкою з брильянтовим пером, розчесав покудлану борду, прочитав на борзі намаз і ввійшов до ідальні.

— Приведіть його сюди, — сказав хан.

Кудеяр ввійшов до ідальні, поклонився до землі і проголосив:

— Найясніший хане, могутній володарю! Злі люди хотять тебе погубити і посадити на престолі Тохтаміш Гірея. Ось тут його писмо.

Девлет-Гірей встроїв свої вибушені очі в писмо. Чоло його поморщилося, а коли скінчив читати, страшна лють виражалася на його лиці.

— Це писмо до Алай-Казы — сказав хан. — Чи ще може злучився хто з ним проти мене?

— Мурза Акмамбет, Алтин-Ягзай; за них ручу, що вони зрадники; але вони мають ще союзників, як я чув між іншими мурзами.

— А ти сам що за один? — питав хан.

— Бідний руский невольник — сказав Кудеяр.

— Бачу, — заявив хан —

що говориш правду; писмо це найліпший доказ. Сам Бог тебе післав. Від цієї пори наша воля така, що ти вже не невольник, а мій перший приятель, спаситель. Як звешся?

— Юрко Кудеяр.

— Як і де ти попав у неволю?

— Мене — відповів Кудеяр — вислав царський воевода для переговорів у турецьку твердиню на Дніпрі, а мене Турки підступом схопили, багато літ мучили у в'язниці, а відтак продали твому мурзі Акмамбетові.

— Терпіти тяжко, — сказав хан — але будеш нагороджений щедро. Все марництво, все порох в порівнянні з чистотою, а ти чесний.

Хан приказав скликати всіх своїх мурз, що були з ним, казав на них строго і сказав: Хто з вас мені приятель і слуга, а хто ворог? Між вами є тайні злодії: вони удають рабів перед мною, поважають як змії і тайно підготовляють для мене яд. Але й ви, що чваните своєю преданністю, дячного ніхто з вас не повідує мене про заговорі проти мене, чому не поstarався відвернути від мене тайно заговорі кинджал? Не ви мене

спасли, лише той чужинець, поганин, нещасний невольник. Він для мене більший приятель, як ви всі. Поклоніться йому, подякуйте! Величайте його: він спаситель вашого государя! Дай йому гарні одяги з моєї власности, підвиш йому на шні тяжкий ланц з чистого золота, щоб заступав йому ті кайдани, в котрих він стільки літ мучився; він буде їсти і пити так як їсть і не спасений ним володар. Дам йому службу, жінок, винагороджу грошми, посілками, всім, чого забажає. Девлет-Гірей вміє нагородити спасителя свого життя.

— Великий володарю, найясніший хане! — сказав Кудеяр. — Дякую Богові, що приказав мені прислужитися тобі. Це не моє діло, а Боже. Коли твоя ласка, то пусти мене у рідний край, там маю жінку і свій дім.

— Чуєте який він розумний, — сказав хан — не собі приписує добре діло, а Богові. Улем, що знає закон, не міг би мудрого слова проречи. Все зроблю їй приятелю, чого забажаєш, але тепер ми поїдем у Бакчисарай. Ви, мурзи, видасте справедливий суд над виновниками, а ти Кудея-

ОБОРОНЦІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

(X) Під ударом революційного зриву 1917 року тріє обречені, що силоміць вдержували поневолені Москвою народи в державних рамках російської імперії царського типу. Переважники московської імперіальної ідеї, ховаючись за революційні гасла, прапори й транспаранти, прислали чуйність гноблених царською Москвою народів і зумили цей обруч сек-так наново поштукувати. Встановлена таким чином червоною російською імперією спина на деякий час процес усамостійнювання тих народів, що їх вважало з Москвою лише безприкладне насильство московського режиму.

По одному боці барикади.

Вистарчило перших натяків в останніх місяцях на можливість повалення червоної російської імперії, щоб під прапором оборонців тієї імперії станули всі московські люди одним фронтом. Недавній ворог і здавалось би непримиримий противник опинилися по тім самім боці політичної барикади. Велике братерство інтересів членів панівної нації настроїло на один акорд і наказало говорити спільною мовою контрреволюційного генерала Денікіна й червоного команданта Ворошилова, старого ліберала й масона Керенського й большевицького диктатора Сталіна, конституційного демократа Мілюкова й фірманта теперішнього кривавого большевицького режиму, совнарка Молотова і т. д. і т. д.

Всі вони, хоч і приодягнені в різні партійно-ідеологічні наряди, були й остали московськими імперіалістами; всіх їх зєднувала загроза існування російської імперії. Не маємо змоги задля браку місяця наводити й порівнювати аргументи, що ними намагаються переконувати всіх і всіх про konieczність неоторжальності російської імперії, згадані представники протилежних здавалось би партійно-ідеологічних напрямків. Згадаємо лише, що споріднені думки в них таке сильне, що цілі уступи їхніх писань, чи промов при обговорюванні питання „українського сепаратизму“ й можливостей відокремлення України від Москви, подібні до себе як дві каплі води.

Російська імперія на операційному столі.

Про таку можливість заговорив в останніх днях п. Павло Мілюков на сторінках редакційного ним дуже впливового московського роденника в Парижі „Последняя Новості“ в статті „Історична арматура українізму“ (ч. 39 з 19. лютого ч. р.). На цю статтю варту звернути увагу з трьох оглядів: 1) автор її визначний московський історик і політичний діяч, колишній провідник конституційно-демократичної партії („кадетів“) й посол до Думи, де за царських часів він обороняв культурні права українського народу, міністер закордонних справ першого Тимчасового Уряду в 1917 р., а тепер один з найчільніших представників московської еміграції; 2) на площині його поглядів видно найкраще основні оборонні лінії політичних позицій московського імперіалізму й напрямні пропагандистського наступу проти української політичної думки всередині самого українства й на зовні; 3) становище п. Мілюкова є класичним доказом на те, що нема в світі такого московського демократа, чи ліберала, який жертвував би ідеєю московського імперіалізму (навіть в його большевицькому, чи царському виді) для тріумфу демократичної, чи ліберальної засади в межах етніографічної Московщини.

П. Мілюков кінчить свою статтю кількома твердженнями й запитаннями, що криють в собі суть і ціль його публічного виступу:

„Лише російська імперія могла завести українців через Новоросію на Чорне море, а тепер українці не визнають за ніким іншим, лише за собою право й претенсії до володіння над ним.

„Отже навіть географічна передумова українського політичного відродження — продовжує автор — була створена російською імперією, поминаючи інші, державницькі, економічні, культурно-освітні та інші передумови“.

„Чи при хірургічній ампутації (відорванні України від Москви — Ред.), яку обстоєє тепер ціле українство, зможе воно само зберегти ці надбаня хоч би виключно для себе, залишаючись зі своїми 40 мільонами населення, замість 170 мільйонів населення цілої імперії?“ — закінчує автор свою статтю.

Хоча п. Мілюков не доводить до кінця своєї думки, то ціль його ясна. Він хоче сказати, що не Київ, але Москва була автором і виконавцем історичної місії панування слов'янства над Чорним морем і що з цього титулу належить Москві право як не господаря, то співгосподаря над чорноморськими берегами, а що ні господарство, ні співгосподарство Москви над Чорним морем не є можливе при відорванні і відокремленні України від Москви, тому Україна мусить творити з Москвиною одну державно-політичну цілість.

Такий є властивий сенс писання п. Мілюкова про „історичну арматуру українізму“, якого претенсії і права до виключного політичного і господарського володіння над північними берегами Чорного моря, не є — на думку автора — історично оправдані.

А тимчасом у світлі історичної правди не Москва, але Київ як політичний український центр був єдиним автором ідеї господарської та політичної експансії з метою опанування берегів Чорного моря вже в заранні української історії. Походи київського князя Олега на Царгород, завзята боротьба українського козацтва з татарою і турками власне за гегемонію на Чорному морі — це достаточні докази виконання українством історичної місії над Чорним морем. На шляху тієї місії працював однаково завзято український плуг і український меч впродовж довгих століть, а назва Чорного моря — Козацького моря, говорить ясно про моральне й історичне право до нього.

Москва відіграла лише роль експлуататора успіхів тієї історичної місії українства і з цього титулу ніяких моральних претенсій і прав до господарства, чи співгосподарства мати не може.

Москва мала в минулому куди кращі нагоди для праці над здоровими і сильними підставами єдності Сходу Європи, ніж тепер. Мав таку нагоду і сам п. Павло Мілюков, коли був при владі. Не використав тієї нагоди і тому між іншим свій 80-літній ювілей народин мусить він святкувати сьогодні на вигнанні в Парижі.

Згадак про ті часи, коли п. Мілюков як голова партії, т. зв. „кадетів“, обороняв у царській думі культурні права українського народу, казала нам з почуттям призначення за мужність шукати в московському таборі за приятелем українства, п. Мілюковим.

Та даремні наші розшуки, бо не може бути приятеля українства в таборі оборонців

російської імперії. Оборона культурних прав українського народу в царській думі була подиктована теж лише інтересом російської імперії і мала на меті усунення, або принаймні відсунення загрози розбиття і повалення тієї імперії. Не вдалося п. Мілюкові врятувати царської імперії перед розвалом, не вдається тепер врятувати йому й російської імперії Сталіна. — („Новий Час“).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНГСТАВН, О.

Концерт Т. Шевченка.

Цього року відбувся концерт в честь нашого генія Тараса Шевченка, в неділю 12. березня. Концерт був відмінний від усіх попередніх. І то тому, бо у ньому взяли участь наші закарпатські браття. Тому концерт перейшов своєю величиною всі попередні. Комітет свята, а був ним уряд Злучених Організацій і греко-католицької парохії Прсв. Тройці — доложив всіх старань, щоб свято випало величаво. Програма концерту складалася з 4 частин, які виповнили 4 відмінні хори. Свято відкрив президент комітету п. Н. Волинчак. Вступне слово виголосив о. І. Забава. А відтак вийшов на сцену хор з угро-руської церкви Пр.Діви Марії зі Стітону під проводом свого дякуючителя п. М. Вукшті і відспівав 4 гарні українські пісні і молитву „Богородице Діво“. Тим виповнив першу частину свята.

Другу частину зачала молоденька учениця Ольга Смерчанська рефератом про життя і діяльність Т. Шевченка. Відтак виступив діточий хор, під проводом дякуючителя п. А. Когута, і відспівав уміло три пісні і групову деклямацію, в якій виступили П. Бура, П. Даровська, Р. Стахура і Т. Стахура. По тім два хлопчики, сини п. М. Тукшті, відіграли дует на піані, а П. Бароляк ученик п. М. Вукшті, відіграв скрипкове сольо. Закінчила ту діточу частину Галія Петрик, донька Д. Петрика своїм гарним рефератом в англійській мові.

Головним бесідником був п. М. Хандога, редактор „Народного Слова“ що виголосив гарну і річеву промову, в якій виказав значіння генія для народу. Промова зробила велике вражіння на зібраних, а особливо на присутніх на галі наших закарпатських братів, котрим він старався промовити до серця і переконати їх, що вони є діти одного народу — одної матері України, а не „руски“ чи „мадярони“.

По промові предсідник оголосив збірку і перерву. Збіркою зачитав Ст. Мош, І. Павловський, І. Бойко, А. Набережна, М. Була і В. Дубас.

По перерві виступив знову другий угро-руський хор, з церкви св. О. Николая, під проводом дякуючителя І. Хорвата. Цей хор також відспівав чотири пісні, а між тим п. А. Фітак віддеклямувала гарно „Тополю“. Закінчено цю частину деклямацією „Поклінь Кобзареві“ Ст. Яворська.

Четверту частину свята виповнив своїми піснями хор „Боян“ при церкві прсв. Тройці, під умлінням проводом дякуючителя п. А. Когута. Деклямували в цій частині К. Недоступ, а свою власну деклямацію виголосив п. Осип Угрин. Найбільше оплесків дістали за свій дует п. Іван Панько і Ф. Васцько.

Свято закінчено маленьким сценічним образом „Одної ночі“ яку відіграли п. Т. Періг, П. Лішак, Т. Петрик, М. Мамрич і Ірина Тарнавська.

Кінцеве слово виголосили предсідник Н. Волинчак і о.

НАКОЛИ РОБИТЕ СВЯТОЧНІ ЗАКУПИ, ЯК: ШИНКУ, КОВБАСУ Й ІНШІ ПОТРІБНІ ВУДЖЕНИНИ НА СВЯТА, ТО КУПУЙТЕ В ЗНАНІЙ ФІРМІ П. СТАСЮКА

ПОПУЛЯРНІСТЬ ФІРМИ МІЖ СВОЇМИ І ЧУЖИМИ
ПОВНЕ ВДОВОЛЕННЯ ЇЇ ПОКУПЦІВ,
ЇЇ ПОСТІЙНИЙ ЗРІСТ ЧЕРЕЗ 17 ЛІТ
ГОВОРЯТЬ ЗА СЕБЕ.

МАЄМО НА СКЛАДІ ІМПОРТОВАНІ ШИНКИ І ІНШІ ВУДЖЕНИНИ З КІЛЬКОХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇВ.

ГОЛОВНИЙ СКЛЕП І ФАБРИКА

П. СТАСЮКА:

124 First Avenue,
New York City

ФІЛІЇ П. СТАСЮКА:

628 - 5th Avenue (між 17 і 18 вул.)
Brooklyn, N. Y.

121 Nassau Avenue (Greenpoint)
Brooklyn, N. Y.

Іван Забава, а від себе ще й п. М. Хандога.

Концерт був справжньою славою і окрасою для громади Йонгстауна. Участь угро-руських українців була великою атракцією свята. Тому галія була виповнена до берегів. Це свято зробило велике вражіння на всіх присутніх. Та кож і матеріальний успіх був вдоволюючий. Збірка принесла разом з продажою відзначок і кендів \$98.22. По обтяженню розходів за галію та інше осталося чистого доходу \$51.97, які комітет свята наразі затримав у себе через катастрофу на Карпатській Україні, бо ті гроші були призначені для неї.

Жертували по \$1: І. Павловський, о. І. Забава, М. Тимочко, Д. Темницький, Н. Н.; по 50 ц.: І. Панько, М. Мельник, Т. Періг, С. Ворожбит, Р. Білик, Ю. Ткачів, І. Гулич, Т. Вус, М. Катинський, І. Краєвський, Угрин, В. Дубас, В. Зубик, І. Іванчук, Д. Войтович, М. Юристовська, Ю. Поточний, І. Шкалик, Н. Стахура, П. Болдир, С. Мач, Т. Була, П. Бірка, І. Дубас, І. Натішак, О. Волос, Т. Вус, І. Даровський, Т. Бойко, І. Шевчинин, В. Білан; по 25 ц.: В. Павлик, В. Сорока, М. Фіт, К. Ліпшигач, Е. Вітшин, І. Мигал, І. Маркевич, А. Бурій, Р. Міркевич, Г. Сухар, В. Терлецький, А. Винник, Ю. Литвин, М. Сетник, О. Петрик, А. Катинська, А. Роман, Н. Набережна, М. Терлецька, М. Сухар, М. Лодин, В. Фурман, О. Даровський, О. Черні, А. М. Козаринський, М. Білан, П. Фіт, П. Сухар, Т. Ворожбит, М. Дорошенко, Ю. Войтович, М. Шевчинин, Ю. Губак, М. Кремін, К. Ска, М. Лабай, М. Сухар.

КОМІТЕТ СВАТА.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

GROUP HERE SEEKS TO MAKE UKRAINE DEMOCRATIC STATE

Opening of a Ukrainian Bureau in Washington to enlist American support in a movement for establishing an independent democratic Ukrainian state was announced yesterday.

Eugene Skotzko, director of the bureau, said its aim was to give "a true interpretation of the Ukrainian national question, and to work for a proper and friendly understanding of that question by the American public."

Skotzko, 32-year-old Ukrainian, a naturalized American, pointed out the Ukrainian nation includes about 48,000,000 persons, all subjects of other states, Russia, Poland, Rumania, Hungary. He said if Hitler extended domination to the Ukraine, the oppression of its people could be no greater than at present. "Our fight for independence would go on the same," Skotzko said.

(Washington Post, March 25, 1939)

U. S. INCUBATOR OF NATIONS: FREE UKRAINE MOVE LAUNCHED

By a Staff Correspondent of The Christian Science Monitor. WASHINGTON, March 27. — Once more the United States is serving as hospitable incubator for a nation struggling to be born, as it did so prolifically during the late war and peace-making period. Ukrainians in the United States have burst again into activity here with the unsetting of eastern Europe, and have set up a Ukrainian Bureau in Washington.

But American Ukrainians are anxious to disassociate themselves from the Nazi push toward South Russia, anxious to prevent themselves from becoming the cat's paws for imperial ambitions. In a statement issued here, they say:

"The present-day Ukrainian national problem... originated with the Ukrainian people and no one is entitled to speak in behalf of the Ukrainian cause but Ukrainians themselves and leaders of the Ukrainian national movement... for centuries, and particularly so today, Ukraine has been the victim of misrepresentation on the part of the powers who rule the conquered country. There is nothing Ukrainians can do prevent the flow of insinuations which attempt to link the Ukrainian question with other causes, and in the face of the all-prevalent opinion of Ukraine being an alleged objective of designs on the part of some quarters, Ukrainians can only insist on being the sole bearers and interpreters of the Ukrainian national ideal, and they endeavor to keep the picture of the Ukrainian national question clean and clear in the opinion of the outside world."

Link to Democracies

Ukrainians are seeking to associate their group with the democracies, saying: "The Ukrainians were among the first nations in Europe to introduce democracy into their national life many centuries back."

Since the Ukrainian nationalist movement in Europe has in years

past derived much support, financial and otherwise, from Ukrainians in the United States, this affiliation with democracy may have some effect upon current and projected agitations abroad.

Indeed, a split between the American end of several European nationalist movements, and their present manifestations abroad, is becoming marked. A group of three different peoples met March 26 in Pittsburgh where, 21 years ago, the Pittsburgh pact provided for a harmonious adjustment among Czechs, Slovaks and Ukrainians, or Carpatho-Russians. The three groups met with the utmost accord, and formed a committee for a national convention to meet in Washington May 15. They will seek to reorganize the independence movement which flourished in the United States in 1918 and contributed mightily to construction of the Czech-Slovakian State.

Plea for Independence

The Ukrainian group which has set up headquarters here is not cooperating with the foregoing organization, but seeks outright independence. It outlines its aim as follows:

Establishment of the bureau was necessitated by the present state of international affairs. Amidst the titanic political and ideological contest that is going on in the world today, the Ukrainian nation raises a voice in behalf of its natural and historical rights. It is one of the largest nations in Europe which, due to its historical misfortune, was subjected for the past several centuries to the rule of other neighboring powers. It was only about 20 years ago that it revived, for a period of several years (1917-1920) its sovereign and united Ukrainian National Republic which was recognized, de jure or de facto, by most European powers.

Today the stateless Ukrainian Nation strive with all its means toward recreation of an independent Ukrainian State, composed of all the Ukrainian territory in Europe, within its ethnographical boundary, stretching from Hungary, Rumania, and Poland down to approximately the Don River in the east, and from White Russia and Russia proper down to the Black Sea and the Caucasus.

Thus once more American groups are furnishing much organization, publicity, and funds for nationalist movement of Europe. The United States is still an incubator.

(The Christian Science Monitor, Boston, March 27, 1939)

UKRAINIANS ESTABLISH PUBLICITY BUREAU

In order to acquaint the American people with the Ukraine and the movement among its people for national independence, a Ukrainian Bureau, sponsored by American citizens of Ukrainian descent, has been established in Washington.

Purposes of the bureau include diffusion of information on the history and present-day social and economic conditions of the Ukrainian people, according to an announcement issued by the bureau's council.

Eugene Skotzko of New York is director.

(The Evening Star, Washington, March 24, 1939)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УРІВОК З ЛИСТА З РІДНОГО КРАЮ.

„Я тепер знайшовся на Карпатській Україні. Мусів я туди втікати перед проклятиями поляками. Крився я від Різдвяних Свят перед поліцією, а нарешті і криття бракувало. Мусів я тікати з рідного села ген, далеко, аж на Карпатську Україну. Не думай собі, що за якусь крадіж. Ні, за політику. „Через гори Карпати дерся мов звір. Через день сидів у лісі, а вночі йшов на мавіці. Два дні не їв нічого, аж доки не натравив на якусь село. Надібрала мене і моїх товаришів польська гранична сторожа і почала до нас стріляти. Я був попереду всіх і мені вдалося втекти. Не знаю, що сталося з іншими, бо перед кутлами ми всі розбіглися.

„Тепер я в Карпатській Україні. Тут молода держава і не має звідки дати утікачам удержання. Коли можеш, брате, то допоможи. Ти мене мало знаєш, а я тебе. Бо я малий був, як ти ввійав до Америки. Родичі померли і маєтку мені не лишили, тільки 50 злотих. Цілую тебе, Твій брав Василь“.

